

Mes ontboller kan virus verspreiden

Het mes van de ontbolmachine kan een route zijn voor de verspreiding van virus in de afbroei van tulpen. Dat blijkt uit een kleinschalige praktijkproef uitgevoerd door Proeftuin Zwaagdijk in opdracht van Agrifirm. Ontsmetten van het mes kan wellicht een oplossing bieden.

Tekst en foto: Gerrit Wildenbeest

En goede virusbestrijding in tulpen rust op verschillende pijlers: schoon plantgoed, dompelen, virusselectie te veld, enzovoorts. Ondanks alle aandacht hiervoor blijken sommige cultivars toch niet goed te houden, zeker nu veel soorten steeds vaker vermeerderd worden via de afbroei. Dat leidde bij Agrifirm tot de gedachte dat ergens in het afbroei-traject ook virusoverdracht plaatsvindt. Zo kwam men uit bij het machinaal ontbollen. "Onderzoek van het PPO heeft uitgewezen dat het doorsnijden van de steel nauwelijks virusverspreiding veroorzaakt", zeggen Arno Vlaming en Joris Roskam van Agrifirm. "Maar in de praktijk snijdt men ook een stukje van de neus van de bol door, omdat daardoor de jonge bolletje makkelijker los komen en je beter kunt schonen". Feitelijk snijdt het ontbolmes dan in de bolrokken, waar het eventuele virus er met het bolsap als het ware uitgeduwd wordt en via het mes voor verdere verspreiding kan zorgen. Joris Roskam: "Door de rommelige stand en weinig bloei is afbroei lastig te selecteren. In het tweede jaar wordt zo'n partij vaak met het normale plantgoed gemengd, waardoor een hele partij besmet kan raken". Om deze gedachtengang in de praktijk te toetsen, heeft Agrifirm samen met Proeftuin Zwaagdijk een kleinschalige praktijkproef opgezet.

OPZET

Proeftuinonderzoeker Frank Kreuk: "We heb-

Joris Roskam, Arno Vlaming en Frank Kreuk (vlnr): 'Vervolgonderzoek naar effect mesontsmetting'

ben bij een kweker de proef opgezet met een drietal afbroeipartijen, te weten een slechte afraappartij 'Monte Carlo' met veel virus, en twee andere partijen (cultivars 'Pallada' en 'Lilystar') die visueel virusvrij waren. De twee goede partijen hebben we in maart kunstmatig besmet, door om de 20 bollen een besmette bol op de band te leggen. Alle partijen hebben we in tweeën verdeeld: de ene helft is machinaal gesneden, de andere helft is ter controle met de hand ontbolt. Na opslag en schonen in juni hebben we alle partijen in september op TBV getoetst".

UITKOMSTEN

De uitkomsten bevestigen dat het mes van de ontboller een rol speelt in de verspreiding van (TBV) virus. Omdat de besmetting bij de Monte Carlo-partij al hoog was, vinden Arno, Joris en Frank de gevonden verschillen hier minder relevant, dan bij de schone partijen 'Pallada' en 'Lilystar'. In deze partijen toonden de handmatig ontbolde partijen twee tot acht keer minder virusbesmetting dan de machinaal ontbolde partijen. Dat maakt duidelijk dat relatief schone partijen via het machinaal ontbollen vrij snel in het virus kunnen lopen. Om deze

conclusies nog steviger neer te zetten, gaan Agrifirm en Proeftuin Zwaagdijk komend seizoen de proef grootschaliger herhalen. "We willen ook nagaan wat er gebeurt als je alleen de steel afsnijdt. Verder willen we kijken wat het effect is van bedruppelen van het mes met ontsmettingsmiddelen. De techniek daarvoor is bekend". Behalve het druppelen met een ontsmettingsmiddel, kan het voor de broeier-kweker ook nuttig zijn eens na te denken of het (diep) afsnijden wel moet. "Laat je dat achterwege, dan vermijdt je het risico van virusbesmetting via het mes". Het kan ook verstandig zijn de afbroei twee jaar apart te houden.

Als kwekers over dit soort dingen gaan nadenken, is een belangrijk doel van het onderzoek al bereikt, zeggen de beide Agrifirm-mensen en Frank Kreuk. "Het hoeft helemaal niet te gaan om dure investeringen". Misschien dat de onderzoeksuitkomsten ook leiden tot nadaken over het koppen. Arno: "Men wil tegenwoordig zo min mogelijk handmatig nakoppen, dus wordt er vaak dieper gekopt. Wat betekent dat voor de virusoverdracht? Het ontsmetten van het mes kan hier ook zinvol zijn".